SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 283/06-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. júna 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval sťažnosť Ing. M. Š., B., a MUDr. J. Š., B., zastúpených advokátom JUDr. J. O., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 255/96 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti Ing. M. Š. a MUDr. J. Š. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 20. septembra 2006 č. k. I. ÚS 283/06-11 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. M. Š., B., a MUDr. J. Š., B. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 255/96.

Zo sťažnosti vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 255/96 sa žalobou podanou okresnému súdu 10. októbra 1996 žalobcovia (Ing. T. a spol.) domáhajú proti sťažovateľom *„vyslovenia neplatnosti právneho úkonu“*. Sťažovatelia konštatujú, že v predmetnej veci koná okresný súd so zbytočnými prieťahmi, pričom sa neustále predlžuje stav ich právnej neistoty a odďaľuje sa právoplatné skončenie sporu.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli:

„Po dobu troch rokov Okresný súd Bratislava I v predmetnej veci absolútne nekonal. K prvému úkonu Okresného súdu Bratislava I došlo až na základe výzvy doručenej nám navrhovateľom na vyjadrenie žalovaných k žalobe 9. 4. 1999, kedy navrhovatelia v tomto konaní zaslali vo veci kvalifikované vyjadrenie podložené dôkazmi v tom zmysle, že sa jedná o žalobu účelovú s cieľom predlžovať iné konanie na tomto súde o vypratanie nehnuteľnosti a vzhľadom k tomu, že z dôkazov je jasné, že sa jedná o prekážku v konaní res iudicata navrhovali zamietnutie žaloby v plnom rozsahu.

Okresný súd Bratislava I v predmetnom konaní vytýčil 3 pojednávania pričom však s uvedenými dôkazmi sa vôbec nezaoberal a teda po 7 rokoch od vykonania prvého úkonu Okresného súdu Bratislava a 10 rokov po podaní návrhu v predmetnej veci nie je právoplatne rozhodnuté a nedošlo k žiadnemu vecnému posunu v konaní. (...)

Je nesporné zo zadovážených dokumentov Okresného súdu Bratislava I., že celé konanie je neprofesionálne nehospodárne a neefektívne. Mám za to, že táto vec nie je natoľko zložitá aby v nej nemohlo byť rozhodnuté v lehote do desiatich rokov.“

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„(...) Okresný súd Bratislava I porušil právo sťažovateľov na prerokovanie jeho veci s. z. 9 C 255/96 bez zbytočných prieťahov, ktoré právo je zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Sťažovateľom Ing. M. Š. a MUDr. J. Š. priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 000.- Sk, ktoré jemu Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do 2 mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.

Okresnému súdu Bratislava I ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľov na účet jeho právneho zástupcu, ktorý je vedený vo VÚB, a. s. (...) a to do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd listom sp. zn. Spr. 2159/03 z 31. mája 2007 a právny zástupca sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 11. júna 2007.

2.1 Okresný súd vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol:

„(...) vo veci sp. zn. 9 C 255/96 Okresný súd Bratislava I postupoval v súlade s procesným predpisom upravujúcim občianske súdne konanie (zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok). V danom prípade sa jednalo o skutkovo a právne zložitý súdny spor o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy k nehnuteľností. Vo veci bolo potrebné vykonať znalecké dokazovanie súdnym znalcom z odboru stavebníctva. Na strane odporcov okrem sťažovateľov, ktorí boli označení oko odporcovia v 2. a 3. rade bol odporcom v 1. rade MUDr. T. S., žijúci v cudzine – P., ktorý sa iba raz zúčastnil na pojednávaní pred súdom a to dňa 14. 10. 2003. Samotní sťažovatelia ako odporcovia v 2. a 3. rade sa napriek riadnemu predvolaniu dvakrát nedostavili na pojednávame nariadené súdom a to dňa 11. 05. 2000 a 18. 03. 2003, čím sami prispeli k odročeniu pojednávania a predĺženiu celého súdneho konania na súde prvého stupňa. Prvostupňový súd vo veci samej rozhodol rozsudkom dňa 20. 12. 2005. Proti rozsudku podali odvolanie navrhovatelia. Spis bol predložený Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní dňa 04. 07. 2006. Písomné vyhotovenie prvostupňového rozsudku bolo doručené právnej zástupkyni sťažovateľov dňa 2. 5. 2006. Sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť dňa 09. 08. 2006, t. j. v čase po doručení rozsudku súdu prvého stupňa, kedy už bola vec súdom rozhodnutá.

Netrváme na ústnom pojednávaní veci.“

2.2 Právny zástupca sťažovateľov vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedol:

„(...) oznamujem, že netrvám na ústnom pojednávaní a súhlasím, aby Ústavný súd od ústneho pojednávania upustil nakoľko sa domnievam, že na ústnom pojednávaní nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Pokiaľ ide o list Okresného súdu Bratislava I. (...) absolútne nesúhlasím s vyjadrením Okresného súdu o tom, že postupoval v súlade s procesným predpisom upravujúcim občianske súdne konanie.

Domnievam sa, že svojím konaním, resp. nekonaním porušil minimálne § 6 a § 100 Občianskeho súdneho poriadku a to tým, že nepostupoval tak, aby bola ochrana práv rýchla a účinná a aby vec bola najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, čoho dôkazom je okrem iných skutočností, ktoré som uviedol v sťažnosti aj to, že Okresný súd Bratislava I po dobu 3 rokov od podania žaloby vôbec nekonal a prvým úkonom bola až výzva zo dňa 9. 4. 1999.

Zároveň sa domnievam, že nešlo o natoľko právne a skutkovo zložitý prípad aby Okresný súd Bratislava I nemohol konať v danej veci rýchlejšie, vec prejednať, rozhodnúť a odstrániť tak stav právnej neistoty, v ktorej sa moji klienti nachádzajú.

Bolo a je v záujme mojich klientov aby bola vec rozhodnutá čo najrýchlejšie a preto neprítomnosť mojich klientov na pojednávaniach bola opodstatnená riadnymi dôvodmi, bez zámeru vec predlžovať.

Domnievam sa, že zrejmá nehospodárnosť neprofesionalita a neefektívnosť konania Okresného súdu Bratislava I sú hlavným dôvodom neúmernej zdĺhavosti konania.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za

nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

4. V tejto veci pôvodne prijímal sťažnosť I. senát ústavného súdu, pretože v súlade s rozvrhom práce na rok 2006 a 2007 bol sudca spravodajca Juraj Horváth členom I. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu 28. februára 2007 Rozvrhom práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 sp. zn. Spr 140/07 rozhodlo, že s účinnosťou od 28. februára 2007 sa sudca spravodajca Juraj Horváth stal členom II. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu zároveň rozhodlo, že veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Juraj Horváth, sa prerokujú v II. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 255/96 o žalobe na vyslovenie neplatnosti právneho úkonu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov (v konaní pred okresným súdom v procesnom postavení žalovaných) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

V súlade so svojou judikatúrou (II. ÚS 32/00, I. ÚS 29/02, IV. ÚS 61/03, II. ÚS 298/06) ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola sťažnosť na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva došlo alebo porušenie v tom čase ešte trvalo.

Po prijatí sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie (20. septembra 2006), ktorá v predloženej podobe spĺňala zákonom predpísané náležitosti, ústavný súd až z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 9 C 255/96 (doručeného ústavnému súdu 20. apríla 2007) zistil skutočnosti, ktoré sťažovatelia v sťažnosti neuviedli. Podľa zistení ústavného súdu na pojednávaní 6. decembra 2005 okresný súd v prítomnosti právnej zástupkyne sťažovateľov (JUDr. E. L.) vyhlásil v predmetnej veci rozsudok, ktorým v časti konanie zastavil a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Predmetný rozsudok bol právnej zástupkyni sťažovateľov doručený 2. mája 2006, pričom následne sťažovatelia podaním doručeným okresnému súdu 17. mája 2006 žiadali, aby okresný súd opravil v rozsudku chyby v písaní. Tejto žiadosti okresný súd vyhovel a uznesením z 19. mája 2006 vydal opravné uznesenie, ktoré bolo právnej zástupkyni sťažovateľov doručené 27. mája 2006. V dôsledku odvolania sa žalobcov proti rozsudku 19. mája 2006 okresný súd zaslal spis sp. zn. 9 C 255/96 na odvolacie konanie Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorému bol spis doručený 4. júla 2006 a odvtedy krajský súd koná v predmetnej veci pod sp. zn. 3 Co 309/06.

Sťažnosť na postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 255/96 bola ústavnému súdu doručená 9. augusta 2006, t. j. po tom, ako okresný súd vo veci vyhlásil rozsudok (6. decembra 2005) a predložil spis s opravným prostriedkom na rozhodnutie krajskému súdu (4. júla 2006). V čase podania sťažnosti sa už vec na okresnom súde nenachádzala, a preto okresný súd nemohol ani porušiť označené právo sťažovateľov.

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľov. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Tento skutkový stav bol so zreteľom na obsah sťažnosti, ako aj s prihliadnutím na zmysel a účel ustanovenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov základom pre záver ústavného súdu, že sťažnosti sťažovateľov nevyhovel, tak ako je to uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľom je v zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy podmienené vyhovením sťažnosti vo veci samej (vyslovením porušenia základných práv alebo slobôd zaručených v ústave alebo v kvalifikovanej medzinárodnej zmluve).

O uložení povinnosti niektorému z účastníkov konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy, rozhoduje ústavný súd podľa „výsledku konania“ (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) zohľadňujúc (obdobne ako v prípade rozhodovania o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia), či bola sťažnosť dôvodná, teda či ústavný súd vyslovil porušenie základných práv alebo slobôd sťažovateľov zaručených v ústave alebo v kvalifikovanej medzinárodnej zmluve vo veci samej.

Keďže v uvedenom prípade ústavný súd sťažnosti sťažovateľov nevyhovel, uvedenými návrhmi sa ústavný súd pri svojom rozhodovaní už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2007